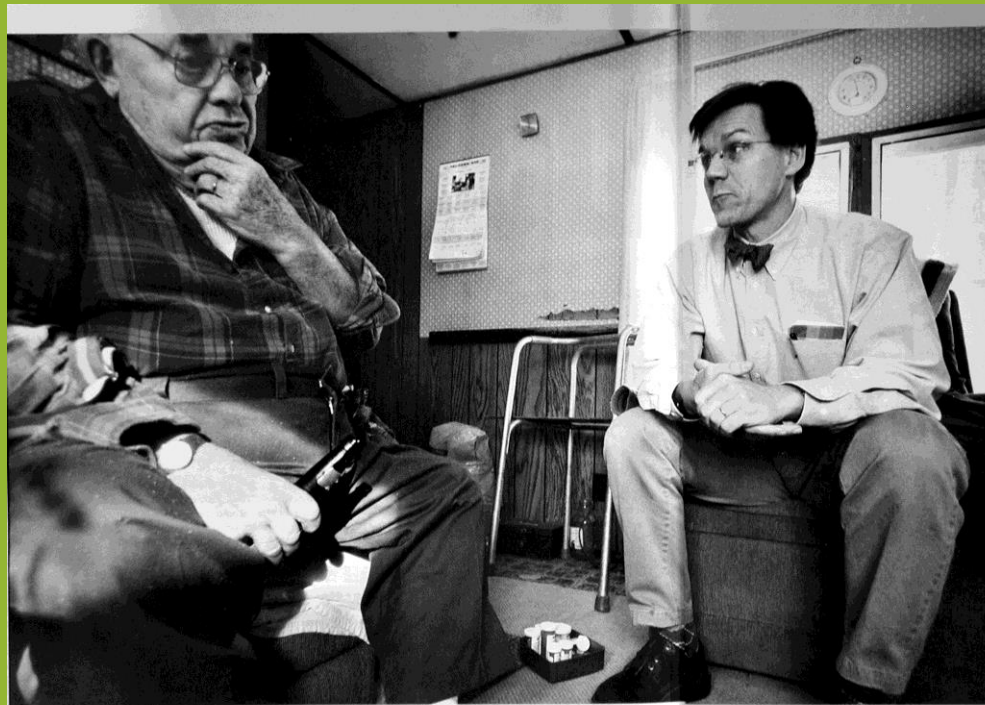
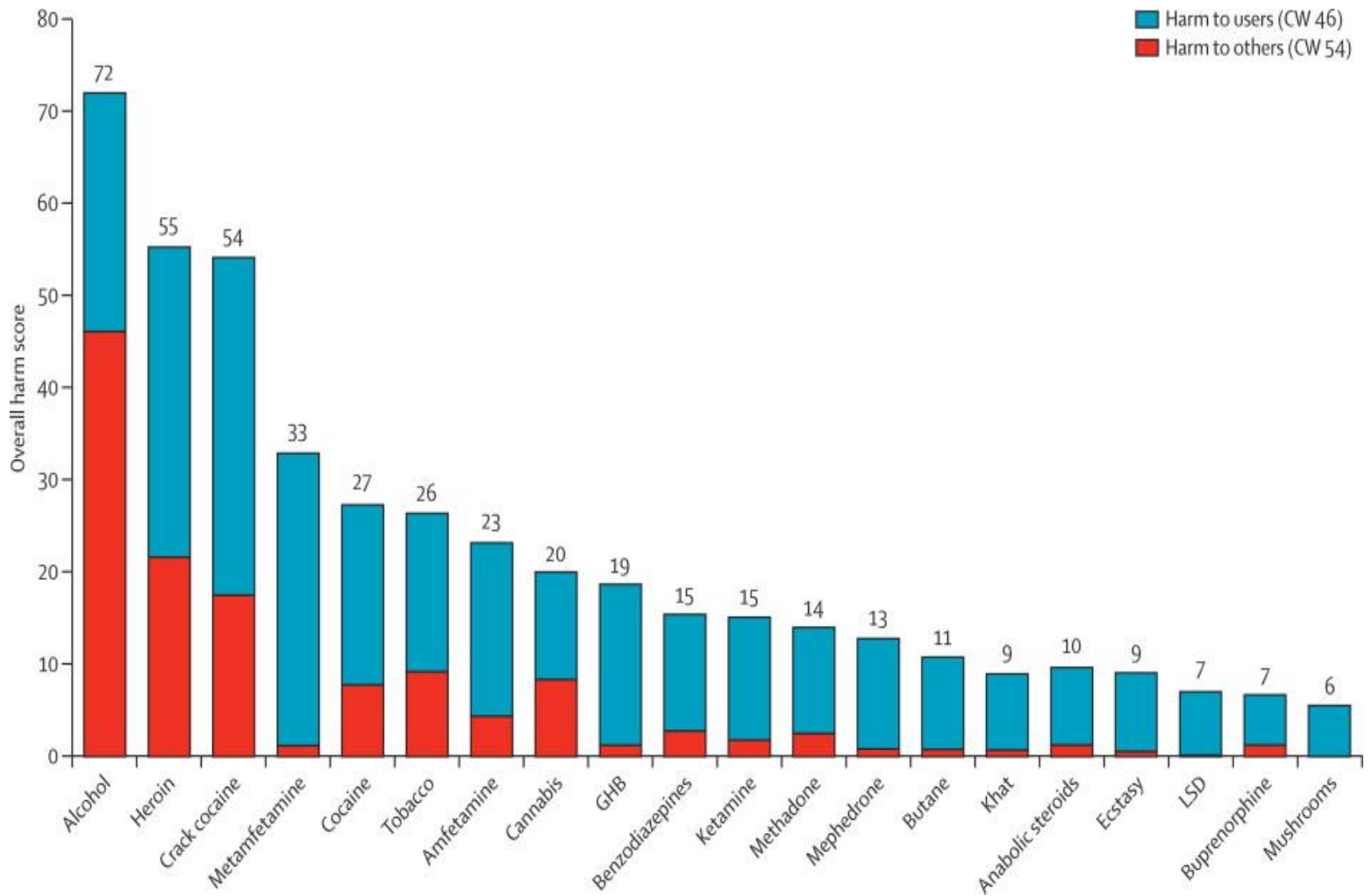

Helse og rusmiddelbruk

Torgeir Gilje Lid, fastlege, phd
Nytorget legesenter/UniHelse/Korfor

"I drove since I was fifteen," Phil Spaulding, a World War II veteran, tells Loxterkamp. "I drove in France, Germany, Czechoslovakia. Every country they fought in. I was in, and I never had an accident." As worried family members eavesdrop from the kitchen of Spaulding's trailer, the doctor urges him to stay off the road for the safety of others. "You've got bad emphysema, you've got diabetes, you've been having spells," he says. "Let's be cautious." Spaulding asks whether it's O.K. to drink alcohol-free beer with the drugs he's taking. Loxterkamp reassures him and says next time he'll be in the office. "When I come over there, you're going to see me in my trailer," Spaulding says. "No, I won't," says Loxterkamp firmly.

Drøyt 7500 LAR-pasienter

- Økende gjennomsnittsalder
- Økende helseplager og økt dødelighet
- Skal få vanlig helsehjelp på vanlig måte
- Får også vanlige helseproblemer, men tidligere enn gjennomsnittsbefolkningen

Økt sykkelighet hos personer med alvorlige rusmiddelproblemer

- Virkninger av rusmiddelet
- Virkninger av bruksmåten
- Livsførsel
- Lite og dårlig etterspørsel av helsetjenester
- Lite og dårlig tilbud av helsetjenester
- Psykiske lidelser

Også økt dødelighet

- Overdoser, selvmord, ulykker/skader
- Sykdommer, spesielt hjerte-karsykdom
- Mønsteret varierer mellom ulike stoffer, og ulike inntaksmåter
- Dødelighet 10-30 x normalbefolkningen for personer med injiserende misbruk

Eksempler på sykdommer

- Alvorlige bakterielle infeksjoner i hud, hjerteklaff, beinvev, blodbane
- Hepatitt A,B,C++ og HIV
- Lungebetennelse med komplikasjoner
- Muskelskader og nerveskader etter overdoser

Eksempler på sykdommer

- Hjerte-kar sykdommer
- KOLS
- Diabetes
- Nyresvikt

→ livsstilssykdommer – ruspasienter blir tidligere syke og får mindre behandling

Rus og akutt sykdom

- Oftere og mer alvorlig somatisk syk
 - Avvises oftere når de søker hjelp
 - Vanskelig forhistorie? Problematisk relasjon?
- ➔ Vær ekstra på vakt ved endringer i helsetilstand

Og så noen fortellinger...

- Anton, 30 år gammel – 3 år i lar, bare rene prøver, men jeg har alltid lurt litt... Men så en morgen:
- Berton, 40 år gammel – skrevet ut av lar 3 ganger, nå inne for 4. gang, går rimelig bra, men så en dag:

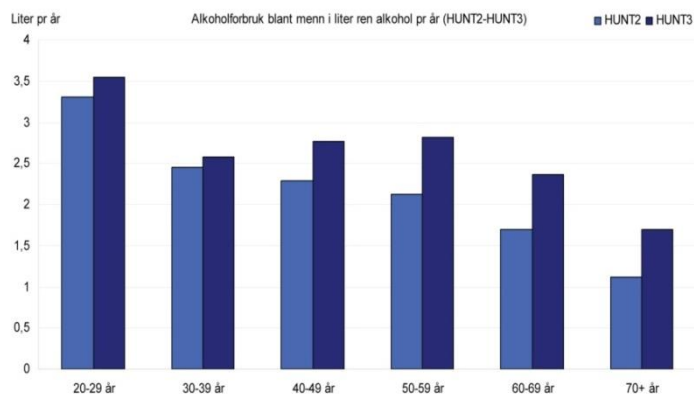
Hva så?

- Tenke helse i vid forstand
- Endring på ett område muliggjør også andre endringer
- Lage strategier for tiltak etter behandling
- Involvere andre aktører
- Husk tennene!

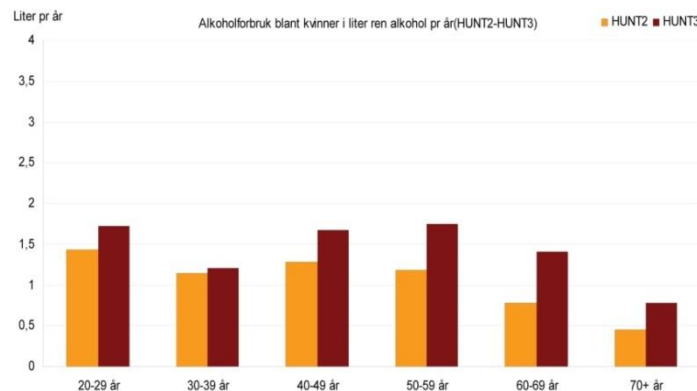
Men hva med alkohol?

- Alkoholforbruket i Norge har økt med over 1/3 på en generasjon
- De 'unge eldre' har størst relativ økning i alkoholforbruk
- Alkohol kan medvirke til sykdom i de fleste organer
- Alkohol i kulturen – 'alle' drikker mer enn før

Helseundersøkelsen Nord-Trøndelag – oppgitt totalforbruk HUNT2 (1995-97) – HUNT3 (2006-08)

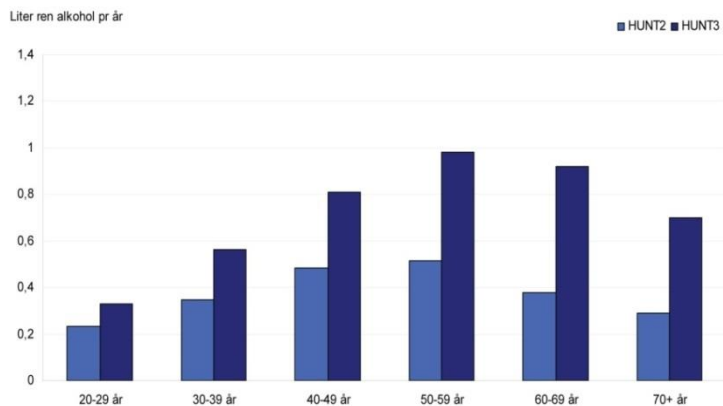
Figur 3. Alkoholforbruket blant menn i Nord-Trøndelag i liter ren alkohol pr år.

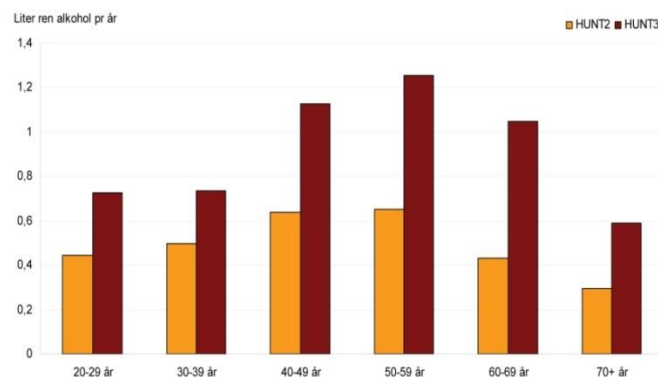
Figur 4. Alkoholkonsumet blant kvinner i Nord-Trøndelag i liter ren alkohol per år.

Helseundersøkelsen Nord-Trøndelag – oppgitt vinforbruk

HUNT2 (1995-97) – HUNT3 (2006-08)

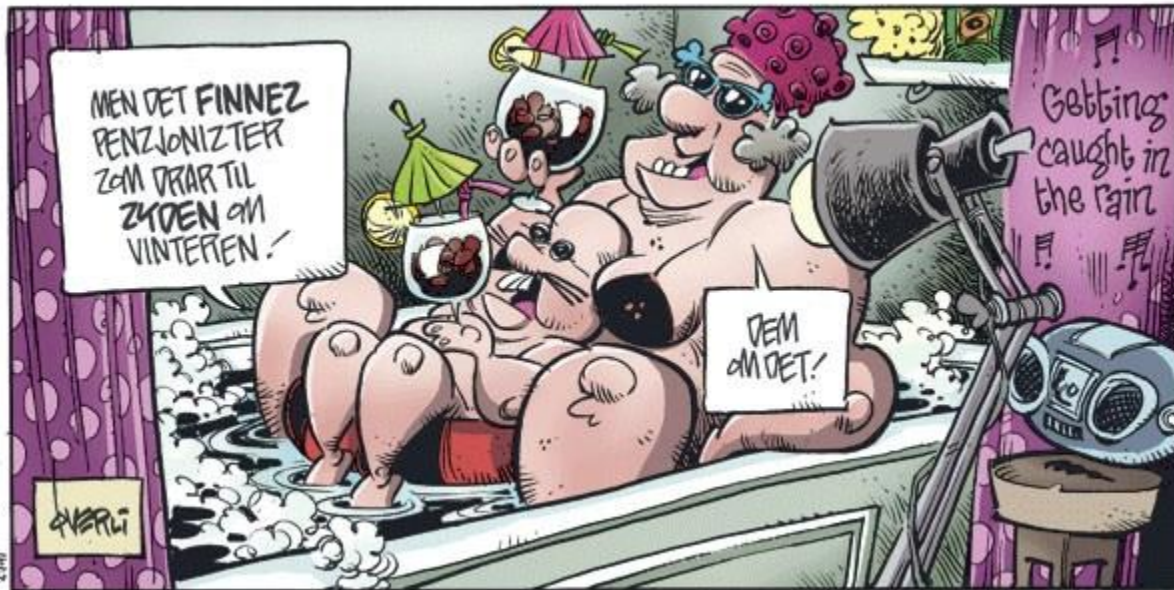
Figur 8. Vinforbruk blant menn pr år (HUNT 2-HUNT 3).

Figur 7. Vinforbruk blant kvinner pr år (HUNT 2-HUNT 3).

Eksempler på tilstander som kan henge sammen med alkohol

- Depresjonsplager
- Livskriser
- Høyt blodtrykk
- Søvnforstyrrelser
- Angstproblemer
- Skader
- Samlivsproblemer
- Fordøyelsesplager
- Hjerterytmeforstyrrelser
- Legemiddelbruk, spesielt flere medikamenter

Eldre

- Eldre øker mest
- Det blir stadig flere eldre
- Større risiko hos eldre
 - Normale aldersforandringer
 - Sykdommer og behandlinger
- Flere muligheter for å gjøre noe hos eldre
 - Går oftere til lege

Utfordringer hos eldre

- Det gode liv
- Fordi jeg fortjener det
- Skam
- Få gleder igjen i livet
- Samvirke med medikamenter, tas sjelden opp

Skape endring

Lag en handlingsplan

- Små endringer bedre enn ingenting
- Hva tenker pasienten om hvordan målene kan nås?
- Gi en meny av alternativer
 - Samtaler, medikamenter, henvisning, osv
- Alternativer til alkohol som mestringsstrategi

→ Målet er at pasienten skal tenke nytt om problem og mestring

La oss innse det, jenter!
Vi er for gamle til å
bare "finne en fest"!

SKALLEN.